

Papoea als schaakstuk

OP VASTBERADEN, bijna grimmige toon, richtte de Papoealeider Markus Wonggor Kaisiepo zich op 29 oktober 1961 tot de wereld. „Er zijn er die het zelfbeschikingsrecht van de Papoea's willen stelen”, begon hij zijn rede voor de Nieuw-Guineeraad in Hollandia.

Deze woorden, een waarschuwing voor dreigend onheil, bleven hangen in de snikhete, overvolle zaal. Bestuurders, parlementariërs, journalisten, iedereen die de vergaderzaal had weten binnen te dringen, luisterde naar de man wiens leven in dienst stond van één doel: de onafhankelijkheid van Nieuw-Guinea.

Kaisiepo, die gisteren in Delft werd begraven, heeft het niet mogen meemaken. Na het vertrek van de Nederlanders in 1962 kreeg Indonesië het voor het zeggen in zijn geboorteland. Dat is - in weerwil van zijn inspanningen en die van de onafhankelijkheidsbeweging - nog steeds het geval.

De ambities van de jonge Kaisiepo reikten ver. In 1913 geboren in Wardo op het eiland Biak aan de noordkust van Nederlands-Nieuw-Guinea, werkte hij van 1935 tot 1943 als onderwijzer. Na zijn gevangenschap in Japanse kampen stapte hij over naar de bestuursdienst op Biak.

1913-2000 MARKUS WONGGOR
KAISIEPO

Zijn politieke ster rees snel. Als vertegenwoordiger van de Papoea's nam Kaisiepo deel aan de Ronde Tafel Conferentie in 1949 en 1950. Hij was prominent lid van de Nieuw-Guineeraad die in 1961 was ingesteld door de Nederlandse regering. Van 1962 (toen hij naar Nederland kwam) tot 1982 noemde hij zich president-in-ballingschap van West-Papoea, de naam die de Papoea's het land hebben gegeven.

Voor Kaisiepo stond al voor de Tweede Wereldoorlog vast dat Den Haag ooit afstand zou moeten doen van zijn koloniën in de Oost. Hij voorzag een territoriale herindeling in de regio. Aansluiting van Nieuw-Guinea bij wat later de republiek Indonesië zou worden, paste niet in zijn visie.

Toen Indonesische nationalisten op 17 augustus 1945 de onafhankelijkheid uitriepen, liet Kaisiepo nog dezelfde dag vastleggen dat Nieuw-Guinea nooit deel mocht uitmaken van de jonge republiek. Hij kende de opvattingen van de Indonesische leider Soekarno die de rood-witte vlag wilde zien wapperen in een rijk dat zich uitstrekte 'van Sabang tot Merauke'.

Soekarno, gesteund door de VN, kreeg toch zijn zin. Kaisiepo veroordeelde de wereld: „Politieke en militaire druk van Soekarno blijken voldoende te zijn om heel de volkerenorganisatie, de VS inbegrepen, naar zijn hand te zetten.”

Nieuw-Guinea was volgens hem opgeofferd als een schaakstuk in de machtsstrijd tussen Moskou en Washington.

„Hiermee heeft de werelddemocratie haar eigen graf gegraven”, zei hij verbitterd.

ANDRE BEIJEN